

Slovensko

Schloß Schönbrunn

Reprezentativni prostori v luksuznem nadstropju

Že v 17. stol. so imeli Habsburžani na tem mestu dvorec za oddih, ki je bil leta 1683, med drugim turškim obleganjem, uničen. Po zmagi nad Osmani je cesar Leopold I. avstrijskemu baročnemu arhitektu Johannu Bernhardu Fischerju von Erlachu poveril gradnjo lovskega dvorca. Pol stoletja kasneje je dala Marija Terezija dvorec Schönbrunn spremeniti v svojo uradno poletno rezidenco v rokoko stilu, kar je opravil Nicolaus Pacassi.

Tukaj je s svojimi dvorjani, ki so vendarle šteli več kot 1500 oseb, preživila poletne mesece. Cesarska družina je opremi prostorov vtisnila tudi svoj osebni pečat, s čimer ostaja zgodovina dvorca vse do danes živa ter pripoveduje o bivalni kulturi in vsakdanu Habsburžanov.

Svoje sledi so pustili tudi nasledniki Marije Terezije, zlasti njen prapravnuk cesar Franc Jožef I., ki se je v Schönbrunnu rodil in po 68-letnem vladanju tukaj tudi umrl. Ko boste prispeli v prvo nadstropje, zavijte desno v tako imenovano strtosto sobo. Skozi okno na levi strani vidite veliko cesarsko dvorišče, ki sodi v okvir otroškega muzeja, kjer lahko obiskovalci in obiskovalke izvedo veliko o vsakdanjem življenju na cesarskem dvoru in ga tudi sami izkusijo.

Odprta vrata vam odpirajo pogled v sobo krilnega adjutanta. Glavna naloga krilnega adjutanta je bila, da je cesarju nemudoma posredoval vojaške informacije. V tej zvezi lahko verjetno pojasnimo njegovo nastanitev v neposredni bližini monarha.

Gardna soba

V tem prostoru je bila nastanjena telesna straža cesarja Franca Jožefa I., ki je stražila dostop do zasebnega stanovanja cesarja. Na svoji desni strani lahko vidite keramično peč, ki so jo, tako kot vse ostale v dvorcu, ogrevali (prvotno z lesom) iz posebnega ogrevalnega hodnika, ki se nahaja za vsemi prostori, da ne bi motili cesarjeve družine in onesnaževali njihovih zasebnih prostorov. V 19. stol. so zgradili ogrevanje na topli zrak, ki od leta 1992 ne deluje več.

Biljardna soba

Ta prostor je služil kot čakalnica pred avdiencami pri Francu Jožefu II./I., ki je imel avdience dvakrat tedensko. Biljardna miza, ki je bila last starega očeta Franca Jožefa, cesarja Franca I., je članom vojske služila za kratkočasje. Na stenah vidite tri velike slike, srednja pa prikazuje prvo podelitev reda Marije Terezije leta 1758. Ta red, ki ga je ustanovila Marija Terezija, je bil prvi red zaslug v monarhiji in je pomenil eno izmed najvišjih odlikovanj cesarske hiše. Sliki levo in desno spominjata na stoto obletnico ustanovitve tega reda – Franc Jožef I. je tedaj priredil razkošno večerjo v veliki galeriji dvorca in sprejem v grajskem parku.

Orehova soba

Ta soba je poimenovana po dragocenem orehovem opažu, ki skupaj s svojim pozlačenim okrasjem, konzolnimi mizicami in lestencem sodi še k izvirni rokoko opremi iz časa Marije Terezije. Lestencem izvira iz 19. stoletja.

Tukaj je Franc Jožef I. sprejemal obiskovalce avdienc. K cesarju so prihajali ljudje, da bi se zahvalili za podelitev odlikovanja, izrazili prošnjo ali se predstavili, če so bili sprejeti v službovanje na uradnem mestu. Franc Jožef I. je dopoldan sprejel tudi do sto oseb, pri čemer je bil znan po svojem odličnem spominu za ljudi – nikoli ni pozabil ne imena oz. priimka ne obraza, ki ga je že videl. Avdience, ki jih je cesar zaključil tako, da je rahlo pokimal z glavo, so praviloma trajale nekaj minut.

Pisarna Franca Jožefa I.

Franc Jožef I. je že pri 18. letih zasedel cesarski prestol. Izpolnjeval je izredno obsežen dnevni delovni plan – njegov delovni dan se je začel pred 5. uro zjutraj, ves dan je preživel za svojo pisalno mizo, ki jo lahko vidite na desni strani, tukaj je študiral razne spise, tu so mu postregli tudi zajtrk in kosilo. Tako se je življenje tega prvega uradnika njegove države odigravalo predvsem za to pisalno mizo.

Razkošna oprema njegovih zasebnih prostorov cesarju ni pomenila veliko. Zadovoljil se je z zasebnimi slikami, s fotografijami svoje družine in z darili svojih otrok in vnukov.

Eden od obeh velikih portretov kaže Franca Jožefa I. v starosti 33 let, drugi pa prikazuje njegovo soprogo Elizabeto, cesarico, ki je postala mit s svojim vzdevkom Sisi.

Spalnica Franca Jožefa I.

V spalnici se je začel cesarjev vsakdan, ki je potekal po točno določenem časovnem načrtu: Vstal je že ob 4. uri ter se umil s hladno vodo, preden je kot strogo verujoči katolik opravil jutranjo molitev na molilni pručki, ki jo vidite levo poleg postelje. Železna postelja je zgovoren dokaz preprostega in špartanskega življenjskega stila avstrijskega cesarja. V tej postelji je umrl 86-letni Franc Jožef I. po 68-letnem vladanju leta 1916, sredi vojne vihre prve svetovne vojne. Slika na slikarskem stojalu prikazuje cesarja na smrtni postelji. Franc Jožef I. je moral v teku svojega življenja utrpeti številne udarce usode: Prva hčerka Zofija je umrla stara 2 leti, njegovega brata Maksimilijana so kot cesarja Mehike ubili revolucionarji, nato je sledil tragičen samomor njegovega edinega sina Rudolfa, cesarico Elizabeto pa je umoril italijanski anarhist. Ob izhodu te sobe se levo za vrati nahaja cesarjeva toaleta. Za Franca Jožefa I. so jo dali vgraditi leta 1899 po „angleškem vzoru“.

Naslednji trije manjši prostori sodijo k stanovanju cesarice Elizabete. V stopniščnem kabinetu, ki ga je uporabljala za pisarno, je napisala številna pisma, svoje dnevnike in pesmi. Od tukaj so vodile polžaste stopnice v zasebne sobane cesarice v pritličju, ki so jih po padcu monarhije odstranili.

Toaletna soba je posvečena lepoticenju cesarice.

Elizabeta je veljala za eno najlepših žensk tedanjega časa in se je tega tudi zavedala. Lepoticenje in šport za ohranjanje vitke postave sta narekovala potek cesaričinega dneva; nega njenih razkošnih, do tal segajočih las, je vsak dan zahtevala več ur.

Prosimo vas, da stopite skozi te prostore in prispete v prostor 9, skupno spalnico Franca Jožefa in Elizabete.

Skupna spalnica

Leta 1854 se je Franc Jožef I. poročil s svojo sestrično Elizabeto, ki ji je bilo tedaj komaj šestnajst let. Ta prostor so ob njuni poroki opremili kot skupno spalnico. Franc Jožef I. je svojo ženo vse svoje življenje oboževal – ali mu je žena naklonjenost vračala v enaki meri, ostaja še naprej odprto. Elizabeta je od vsega začetka zavračala togo dvorno življenje in se je v teku let razvila v samozavestno žensko. Vodila je neodvisno življenje z dolgimi potovanji in jo je bilo moč le še redko srečati na Dunaju. Septembra 1898 je cesarico v starosti 61 let v Ženevi s pilo do smrti zabodel italijanski anarhist Luigi Lucheni.

Cesaričin salon

V Elizabetinem sprejemnem salonu ustvarjajo vzdušje belo-zlati opaži, svetle svilene tapete in čudovito pohištvo. Ura pred ogledalom je opremljena s številčnico v zrcalni podobi, zato je mogoče čas videti tudi v ogledalu. Pastelne upodobitve iz 18. stol. zaslužijo vašo posebno pozornost – prikazujejo otroke Marije Terezije in so delo priznanih umetnikov, med drugim tudi slikarja Liotarda iz Ženeve, ki ga je Marija Terezija še posebej cenila. Slika levo ob peči prikazuje najmlajšo hčer Marije Terezije, Marijo Antoinetto v lovskem kostimu. Leta 1770 so jo staro petnajst let poročili s kasnejšim francoskim kraljem Ludvikom XVI., da bi končali staro rivalstvo med Burboni in Habsburžani. Leta 1793 so jo med francosko revolucijo usmrtili na giljotini.

Soba Marije Antoinette

Ta prostor je služil kot družinska jedilnica. Družinske večerje so potekale po strogem dvornem ceremonialu – miza je bila vedno praznično okrašena, na sredini so stali pozlačeni namizni pogrnjki, okrašeni z rožami, sadjem in konfeti. Na uradnih večerjah so stregli s francoskimi jedmi, na družinskih pa je Franc Jožef imel raje jedi dunajske kuhinje, kot denimo dunajski zrezek, goveji golaž, goveje stegno ali znani cesarski praženec. Da bi lahko jedi servirali vedno sveže in tople, so jih iz kuhinjskega krila dvorca prenašali v ustrezno stanovanje v ogrevanih toplotnih zabojih in jih v sosednjem prostoru ohranjali tople z ogljem, kasneje pa s plinskimi grelci. Cesar je sedel v sredini mize, njemu nasproti, če je bila navzoča, pa cesarica. Ker se je Elizabeta pogosto držala strogih diet, da bi ohranila svojo vitko postavo, je bila pri skupnih večerjah le redko prisotna. Družinska večerja se je največkrat začela ob 18. uri in je imela 3 do 6 hodov. Pribor na tej izvirno pogrnjeni mizi je dala na posodo nekdanja „Dvorna zbornica za slavnostne mize in srebrnino“ na dunajskem dvoru Hofburg, kjer je še danes razstavljena bogata paleta dragocenosti iz porcelana in srebra cesarskega gospodinjstva. Poleg osebnih priborov cesarice Elizabete vidite tam tudi zlati pribor Marije Terezije in veliko drugega.

Otroška soba

Otroška soba je okrašena s portreti hčera Marije Terezije. Večina njenih enajstih hčera se je poročila že v rani mladosti iz političnih razlogov. Na levi vidite takoj poleg vrat portret Marije Kristine, najljubše hčerke Marije Terezije, Bila je edina, ki se je smela poročiti iz ljubezni, in sicer z Albertom von Sachsen-Teschem, ustanoviteljem Albertine. Tukaj se vam odpira pogled v kopalnico, ki je bila vgrajena leta 1917 za zadnjo habsburško cesarico Cito. Pred izhodom v naslednji prostor se lahko ozrete še na zajtrkovalnico. Vezeni vzorci v medaljonih, ki krasijo stene, so lastnoročno delo Elizabete Kristine, matere Marije Terezije.

Rumeni salon

Z rumenim salonom se začenjajo apartmaji na vrtni strani dvorca. Tukaj so omembe vredni pasteli ženevskega slikarja Liotarda, ki na povsem realističen način prikazujejo meščanske otroke. So v močnem nasprotju s tipičnimi dvornimi portreti otrok Marije Terezije, kot jih boste denimo lahko videli v naslednji sobi. Tam se nahaja tudi slika Marije Terezije kot madžarske kraljice dvornega slikarja Martina van Meytensa.

Zrcalna dvorana

Zrcalna dvorana je služila Mariji Tereziji za praznovanja v družinskem krogu, med drugim tudi za manjše koncerte. 1762 je v tem prostoru potekal prvi koncert tedaj šele 6-letnega W. A. Mozarta pred cesarico. Po zaigranem koncertu – tako je pisal ponosni oče – je „mali Wolfgang skočil njeni visokosti v naročje, dosegel njen vrat in jo pošteno prekril s poljubi“.

Soba Rosa

Ta soba, kot tudi obe naslednji, sta poimenovani po Josephu Rosi, slikarju krajinskih slik. Prva upodobitev takoj levo poleg vrat prikazuje dvorec Habichtsburg v švicarskem Aargauu – sedež habsburške dinastije. Tukaj vidite portret Marije Terezije slikarja van Meytensa. Marija Terezija je bila izredno energična ženska – po smrti njenega očeta ji je uspelo habsburško dediščino v teku avstrijske nasledstvene vojne obvarovati pred polovico Evrope. Vladala je habsburškim deželam, ki so ji pripadle kot dediščina, medtem ko je bil njen mož Franc I. Štefan Lotarinški cesar Svetega rimskega cesarstva. Franc I. Štefan se je rad posvečal svojim zasebnim interesom – naravoslovnim znanostim in financam, politične posle pa je prepustil svoji ženi.

Velika in mala galerija

Veliko galerijo v središču dvorca, je cesarska družina uporabljala za plesе, sprejeme in slavnostne večerje. Z dolžino več kot 40 metrov in s širino skoraj desetih metrov je predstavljala velika galerija idealen prostor za dvorne prireditve. Opremljena s kristalnimi ogledali, pozlačenimi štukaturami in stropnimi freskami predstavlja celotno umetniško delo rokokoja.

Freske, hvalnica vladavini Marije Terezije, so delo italijanskega slikarja Gregoria Guglielmija. Na osrednji freski vladata Franc I. Štefan in Marija Terezija, obdana s poosebljenimi odlikami vladarjev ter alegorijami kronovin v monarhiji. Oba velika pozlačena lestenca kot rezbarije sta bila okrašena s po 70 svečami, preden so v dvorec leta 1901 napeljali električno energijo. Od konca monarhije služi velika galerija tudi za prirejanje koncertov; leta 1961 je tukaj potekalo tudi legendarno srečanje predsednikov Kennedyja in Hruščova.

Sosednja mala galerija je na vrtni strani dvorca. Uporabljali so jo za proslavljanje godov in rojstnih dni v družinskem krogu in ponuja čudovit razgled na grajski park in glorieta, ki je bila zgrajena še v času Marije Terezije. Ob zadnji restavraciji so malo galerijo ponovno opremili v njeni izvirni bleščeči polirani beli obliki 19. stoletja.

Kitajski okrogli in ovalni kabinet

Na obeh straneh male galerije vidite kitajska kabineta: levo ovalnega, desno okroglega. Marija Terezija je izredno občudovala kitajsko in japonsko umetnost, ki sta bili tedaj zelo modni. V obeh kabinetih so dragocene kitajske lakaste plošče lužene v beli leseni oblogi, iz njihovih pozlačenih okvirov rastejo majhne konzole, na katerih stoji modro-beli porcelan. Omeniti je treba tudi parketna tla z njihovimi umetelnimi intarzijami. Oba kabineta sta služila kot igralnici in konferenčni sobi. V okroglem kitajskem kabinetu so potekale tajne državne konference in sestanki Marije Terezije z njenim državnim kanclerjem knezom Kaunitzem.

Soba z vrtiljakom

Soba z vrtiljakom je dobila ime po levi od obeh velikih slik: Prikazuje ženski vrtiljak, ki ga je Marija Terezija priredila 1743 v zimski jahalni šoli Hofburg, da bi proslavili ponovno osvojitvev Prage v avstrijski nasledstveni vojni. V tej zimski jahalni šoli – danes španski jahalni šoli – še danes potekajo znane predstave lipicancev: Tudi Marija Terezija, upodobljena na sredini slike, jezdi pred svojimi dvornimi damami na lipicancu. Levo vidite portret Karla VI., cesaričinega očeta, v razkošni španski plaščni obleki.

Obredna dvorana

V obredni dvorani so v času Marije Terezije potekale manjše obredne slovesnosti ob krstu ali porokah. Serija slik, ki krasí ta prostor, prikazuje poročno slavje ob poroki najstarejšega sina in naslednika Marije Terezije Jožefa II. z burbonsko princeso Izabelo parmsko. V tem ciklusu slik je moč videti najbrž najbolj znanega vseh portretov monarhinje, ki jo prikazuje kot „prvo damo Evrope“ v dragoceni obleki iz klekljane čipke iz Brabanta. Največja teh slik takoj levo prikazuje Izabelin poročni sprevod s spremstvom 98 kočij, pri čemer je mogoče vse prisotne goste – celotno visoko aristokracijo Evrope – prepoznati po njihovih družinskih grbih na kočijah.

.....

Tukaj se končuje cesarski ogled (Imperial Tour).

Prispeli ste v zadnji prostor vašega ogleda. Zahvaljujemo se vam za vaš obisk in veseli bomo, če vas bomo smeli ponovno pozdraviti v cesarskih zbirkah v dvornem skladišču premičnin (Hofmobiliendepot) * v Muzeju pohištva Dunaj (Möbel Museum Wien) in v cesarskih apartmajih z Muzejem Sisi (Sisi Museum) ter Zakladnico srebrnine (Silberkammer) v dunajskem dvoru Hofburg. Podrobnejše informacije o teh muzejih prejmete pri okencu z informacijami.

Na svidenje!

.....

